

СТРАТЕГІЯ ІННОВАЦІЙ ТА ДОБРОГО ВРЯДУВАННЯ

Мирна О. В., кандидат економічних наук, доцент

Організація фінансового контролю як процес створення спеціальних установ, їх структурної побудови та функціонального наповнення ґрунтується на законодавчо встановлених процедурах, правилах і регламентах, включених у систему нормативно-правових актів. У цілому сукупність законодавчих актів дозволяє суб'єктам фінансового контролю виконувати свої функції, регулювати суб'єкт-об'єктні відносини у сфері використання державних фінансів, реалізовувати економічні інтереси на регіональному та державному рівнях.

Об'єктами державного фінансового контролю в окремі періоди часу виступають фінансові ресурси, бюджетна система, фінансовий ринок, господарська діяльність, управлінські рішення, але, на жаль, поки що відсутній системний підхід щодо його здійснення. Певною мірою такий стан речей обумовлено недосконалістю як організаційно-правового, так і методико-методологічного забезпечення здійснення фінансового контролю.

Складні відносини між суб'єктами зовнішнього і внутрішнього державного фінансового контролю (ДФК) потребують розмежування функцій та ідентифікації зв'язків між ними для побудови цілісної системи ДФК, що дозволить чітко окреслити сфери та повноваження органів ДФК, раціоналізувати їх діяльність та забезпечити більш ефективно та прозоре використання державних фінансових ресурсів і створити стимули для об'єктів ДФК (економічних агентів) у частині дотримання вимог законодавства та бізнес-дисципліни.

Отже, поліпшення організаційно-правового забезпечення фінансового контролю пов'язано із удосконаленням як структури державного управління, яка охоплює загальнодержавний, регіональний та місцевий рівні керівництва, так і нормативно-правової системи.

З огляду на Конституцію України [1], за ознаками ініціювання та здійснення контролю відповідні суб'єкти можна поділити на дві підсистеми.

Суб'єкти контролю першої підсистеми є як ініціаторами, так і виконавцями контролю, і не тільки у фінансовій сфері. Зокрема, до них належать: громадяни України, Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, центральні органи виконавчої влади, Конституційний та інші суди, органи прокуратури, органи місцевого самоврядування, політичні та громадські організації, засоби масової інформації.

Органи, яким нормативно-правовими актами делеговано функції щодо здійснення постійного контролю у сфері фінансів, належать до суб'єктів контролю другої підсистеми та складають її центральну ланку. Проте управлінські рішення за результатами їхньої роботи приймаються суб'єктами контролю першої підсистеми, тобто вищими органами влади та центральними органами виконавчої влади.

До другої підсистеми автор також відносить органи контролю й особи підприємств, установ і організацій. Це керівники, головні бухгалтери та інші посадові особи і ревізійні комісії та органи відомчого контролю суб'єктів

господарювання, на яких згідно з чинним законодавством покладено обов'язки щодо здійснення відомчого контролю [4, с. 12].

Окрему групу органів контролю другої підсистеми складають органи незалежного фінансового контролю, виконавцями якого передусім є аудитори та аудиторські фірми [4, с. 12].

Недостатня забезпеченість виконання функцій держави фінансовими ресурсами актуалізує необхідність регулювання їх потоків, здійснення контролю за раціональним використанням коштів державного бюджету, що покладається на органи фінансового контролю, до яких відносять Рахункову палату, органи державної фінансової інспекції, державного казначейства, державної фіскальної служби, підрозділи Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг та деякі інші. Чітке законодавче окреслення статусу і повноважень цих органів поки що відсутнє, оскільки Законом України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» [3] здійснюється організаційно-правове регулювання роботи переважно Державної фінансової інспекції як правонаступниці Державної контрольно-ревізійної служби, у той час як діяльність інших органів ДФК не отримала належного правового забезпечення, у тому числі й щодо питань міждержавної взаємодії та координації контролю.

На відсутність системності в організації державного фінансового контролю звертають увагу більшість науковців, причетних до даної предметної сфери дослідження. Зокрема В. Мельничук пише: «Без законодавчо створеної ефективної системи внутрішнього і зовнішнього державного фінансового контролю та державного аудиту, особливо сьогодні – в період становлення – держава має і матиме великі проблеми. І це при тому, що механізмів розв'язання цих проблем практично немає. Навівши порядок в кожній із складових державного фінансового контролю, тобто у внутрішньому та незалежному від уряду зовнішньому контролі, ми отримаємо єдину систему ДФК в Україні. І вирішення цього завдання здається сьогодні надто необхідним» [2, с. 35].

Політична заангажованість, популізм і безвідповідальність сприяли тому, що протягом останніх років на розгляд до ВРУ було внесено ряд законопроектів, які не лише не усувають недоліки фінансового контролю, а навпаки ускладнюють становище у цій сфері.

Отже, можна стверджувати, що на нинішньому етапі здійснення державноуправлінської діяльності в Україні система фінансового контролю не знайшла остаточного організаційного, правового та функціонального оформлення, що потребує копійки, виваженої та послідовної роботи у цьому напрямі.

Список використаних джерел

1. Конституція України: за станом на 15.05.14 [офіц. текст] / Верховна рада України, Конституція, Закон від 28.06.1996 № 254-к/96-ВР – Доступно також з Інтернету: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 15.10.2014). – Назва з екрана.
2. Мельничук В. Г. Незалежний державний фінансовий контроль в Україні

та досвід зарубіжних країн [Текст] / В. Г. Мельничук // Фінансовий контроль. – 2002. – № 2. – С. 33-35.

3. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: за станом на 10.02.15 [офіц. текст] / Верховна рада України, Закон України, Закон від 26.01.1993 № 2940-XII – Доступно також з Інтернету: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2939-12> (дата звернення: 06.04.2015). – Назва з екрана.
4. Стефанюк І. Державне управління фінансовими ресурсами у сфері підприємництва / І. Стефанюк // Економіка, фінанси, право. – 1999. – № 7. – С. 3 – 13.